

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ІНТЕР'ЄРНОГО ТЕКСТИЛЮ

Г. О. Пушкар, канд. техн. наук,
Б. Б. Семак, канд. техн. наук

Постановка проблеми. Як свідчать дані аналізу сучасного вітчизняного ринку товарів легкої промисловості, перспективним і динамічним за темпами розвитку і ємністю є окремих сегмент ринку інтер'єрного текстилю, який можна структурувати в групи матеріалів і виробів для покриття підлоги, стін і оббивання меблів; оздоблення вікон і дверей; столової і постільної білизни. Кожна із названих груп характеризується різноманітністю видового і внутрішньовидового асортименту, який вирізняється цільовим призначенням, волокнистим складом, особливостями будови й оброблення тощо.

Про інтенсивність розвитку і зростання ємності зарубіжних і вітчизняних ринків інтер'єрного текстилю переконливо свідчить практика проведення щорічних міжнародних, міжрегіональних і регіональних ярмарок і виставок.

Формування і функціонування будь-якого товарного ринку неможливі без відповідного інформаційного забезпечення і використання сучасних комп'ютерних технологій для управління ним. Це стосується також і нових сегментів товарних ринків, які формуються в нашій країні, зокрема такі ринки: інтер'єрного текстилю; екологічнобезпечних груп товарів легкої промисловості; рослинної технічної сировини й ін. [1–4].

Аналіз останніх наукових досліджень даної проблеми і визначення питань, що потребують вирішення. В Україні, як і в багатьох зарубіжних країнах, сформувався і успішно функціонує новий сегмент ринку інтер'єрного текстилю [4–6]. Важливу роль у формуванні і функціонуванні цього ринку, як підтверджує світова практика, відіграє його інформаційне забезпечення, роль і значущість якого суттєво зросла після вступу України до СОТ.

Мета роботи – розглянути товарознавчі і маркетингові аспекти формування вітчизняного сегменту ринку текстильних матеріалів і виробів

інтер'єрного призначення і його інформаційного забезпечення, акцентуючи основну увагу на постановку і пошук шляхів вирішення таких питань:

- створення наукових засад формування й обґрунтування доцільності функціонування окремого сегменту ринку інтер'єрного текстилю в Україні;

- виявлення і оцінка основних чинників, від яких залежить розвиток і перспектива означеного сегменту вітчизняного ринку;

- узагальнення зарубіжного досвіду формування і розвитку ринку основних груп текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення;

- формування й обґрунтування основних напрямів удосконалення товарної інформації про інтер'єрний текстиль і її повне й ефективне використання для інформаційного забезпечення сегменту вітчизняного ринку;

- розкриття ролі реклами у формуванні асортименту, властивостей, рівня якості, екологічної безпечності і конкурентоспроможності основних груп і видів текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення з метою обґрунтування перспектив і напрямів розвитку вітчизняного сегменту ринку інтер'єрного текстилю тощо.

Викладення основного матеріалу дослідження з науковим авторським обґрунтуванням отриманих результатів. Необхідність постановки і пошуку шляхів вирішення піднятих питань для успішного функціонування вітчизняного сегменту ринку інтер'єрного текстилю, на нашу думку, обумовлена низкою причин, а саме:

- відсутністю статистичних даних про обсяги виробництва і реалізації основних видів текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення, а також обсяги їхнього імпортування;

- відсутністю об'єктивних даних про структуру потреб на основні види інтер'єрних текстильних матеріалів і виробів на найближчі 5–10 років;

- обмеженістю інформації про сировинні,

технологічні й асортиментні можливості окремих підгалузей і підприємств вітчизняної текстильної промисловості в забезпеченні потреб сучасного ринку в необхідних інтер'єрних матеріалах і виробках;

- відсутністю науково-обґрунтованої системи класифікації і кодування текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення;

- потребою в обґрунтованій товарознавчій характеристиці групового, видового і внутрішньовидового асортименту інтер'єрних текстильних матеріалів і виробів;

- необхідністю проведення більш глибоких комплексних товарознавчих і маркетингових досліджень стану і перспектив розвитку вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю;

- неефективністю реклами у сфері виробництва і торгівлі щодо структури асортименту, основних експлуатаційних і естетичних властивостей, екологічної безпечності інтер'єрного текстилю.

В Україні намітилася стійка тенденція до розширення асортименту і збільшення обсягів виробництва різних видів текстильних полотен і поштучних виробів інтер'єрного призначення. Їхнім виробництвом займаються провідні текстильні підприємства, зокрема виробничо-збутова компанія «ТК-Домтекс», концерн «Ярослав», ВАТ «Стеблівська бавовняно-паперова прядильно-ткацька фабрика», «Черкаський шовковий комбінат», «Тернопільський бавовняний комбінат» і ін. [8].

Важливу роль в інформаційному забезпеченні процесів формування і функціонування вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю відіграє вдосконалення системи стандартизації. У практику роботи окремих підгалузей вітчизняної текстильної промисловості і сфери торгівлі необхідно впроваджувати державні стандарти (ДСТУ), які регламентують:

- терміни і визначення основних понять, що стосуються різноманітних за способами виробництва, призначенням, будовою і обробленням видів інтер'єрного текстилю;

- номенклатуру показників естетичних, механічних, фізичних і мікробіологічних властивостей різних за способами виробництва, призначенням, волокнистим складом, будовою й обробленням полотен і виробів інтер'єрного призначення, а також норми цих показників, критерії і методи їхнього оцінювання;

- основні, естетичні, гігієнічні й екологічні вимоги до різних за призначенням груп і видів інтер'єрного текстилю і основні ознаки класифікації їхнього асортименту;

- порядок і процедуру визначення й оціню-

вання рівня якості, екологічної безпечності і конкурентоспроможності інтер'єрного текстилю й екологічну товарну експертизу його основних властивостей;

- умови зберігання, правила транспортування і догляду за різними за призначенням групами і видами текстильних полотен і поштучних виробів інтер'єрного призначення.

Дотримання цих стандартів допоможе дизайнерам і технологам текстильної промисловості ще на стадії проектування асортименту, властивостей і рівня якості текстильних полотен і виробів інтер'єрного призначення прогнозувати їхню потребу і попит на сучасних вітчизняному і зарубіжному ринках.

Не менш важливу роль у формуванні і функціонуванні вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю має відігравати реклама. Однією з ефективних форм рекламування текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення можуть бути щорічні міжнародні, міжрегіональні і регіональні ярмарки продукції текстильної і легкої промисловості, на яких можна отримати об'єктивну інформацію про конкретних виробників і постачальників основних груп і видів текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення, ознайомитися з новинками технології виробництва, провести моніторинг цін і конкурентного середовища, налагодити необхідні комерційні зв'язки між виробничими і торговельними підприємствами.

Як об'єкт досліджень візьмемо текстильні матеріали і вироби для оздоблення вікон і дверей. Необхідність першочергового аналізу інформаційного забезпечення сегменту ринку інтер'єрного текстилю мотивується низкою причин, а саме:

- найменшою забезпеченістю означеного сегменту ринку необхідною товарною інформацією для його функціонування і подальшого розвитку;

- відсутністю скоординованих комплексних товарознавчих і маркетингових досліджень, пов'язаних з оптимізацією й оновленням структури асортименту основних видів текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей,

- відсутністю досліджень, пов'язаних з удосконаленням системи стандартизації вимог до їхньої якості й екологічної безпечності, а також застосуванням більш ефективних форм реклами асортименту, властивостей і рівня якості матеріалів і виробів.

Вважаємо, що для успішного функціонування окремого сегменту ринку текстильних матеріалів для оздоблення вікон і дверей товарознавчі і маркетингові служби провідних вітчизняних виробничо-збутових компаній, фірм і підприємств

перш за все повинні створити і систематично поповнювати банк даних, який включає би такі види товарної інформації про:

- реальну структуру потреб на основні види текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей, які мають бути базою для формування і прогнозування перспектив розвитку названого сегменту ринку;

- сировинні, технологічні, асортиментні можливості вітчизняних компаній і підприємств забезпечувати досліджуваній сегмент ринку необхідними матеріалами і виробами інтер'єрного призначення;

- потреби в імпорті текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей, а також можливості їхнього експортування на зарубіжний ринок;

- ємність означеного сегменту вітчизняного ринку і перспективи його розвитку;

- напрями і результати товарознавчих і маркетингових досліджень асортименту, властивостей окремого сегменту ринку текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей, які проводяться вітчизняними науково-дослідними інститутами і вузами сфери легкої і текстильної промисловості і торгівлі.

Значна частка необхідних даних з переліку піднятих питань може бути отримана за результатами аналізу роботи щорічних регіональних і міжрегіональних виставок-продаж і ярмарок текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення, включаючи і матеріали для оздоблення вікон і дверей, а також аналізу вітчизняних і зарубіжних монографічних і періодичних видань [2; 5–8].

Таблиця 1

Вплив сонячного опромінення на зміну колірних характеристик фіранкових тканин, пофарбованих дисперсними і пігментними барвниками

Барвник і його концентрація (К) у ванні, %	Колірні відмінності пофарбованої тканини після опромінення, год.:							
	за світлістю, ΔL		за насиченістю, ΔS		за кольорним тоном, ΔT		загальний колірний контраст, ΔE	
	150	300	150	300	150	300	150	300
Поліефірна тканина, пофарбована:								
<u>Д* темно-синім</u>								
К- 0,96	-5,1	15,4	-4,6	-7,8	1,0	1,9	6,9	17,4
К- 0,16	-4,1	-7,6	-6,4	-10,4	0,8	1,4	7,7	12,9
К- 0,08	-4,9	-6,4	-6,5	-8,9	0,8	0,9	8,2	11,0
<u>Д синім</u>								
К- 0,48	-4,4	-8,8	-10,5	-17,8	-5,3	-6,8	12,6	20,9
К- 0,08	-2,6	-4,7	-8,3	-12,4	-1,7	-1,9	8,9	13,5
К- 0,04	-1,4	-3,5	-7,1	-10,1	-1,4	-1,7	7,4	10,9
<u>Д жовто-коричневим</u>								
К- 0,78	-2,4	-4,1	-6,1	-11,7	2,0	3,3	6,9	12,8
К- 0,13	-1,4	-2,1	-2,5	-5,6	1,8	1,6	3,3	6,2
К- 0,065	-0,3	-1,4	0,9	-3,5	1,6	1,3	1,8	3,8
Поліефірно-віскозна (67 % поліефірного волокна) тканина, пофарбована:								
<u>П** золотисто-жовтим</u>								
К- 10	0,1	0,5	-1,2	-4,7	0,2	0,7	1,4	7,1
К- 5	0,3	0,6	3,4	-6,7	0,4	0,9	3,5	6,7
К- 1,5	-0,3	-0,4	-2,9	-3,9	0,3	0,6	3,2	3,9
<u>П зеленим</u>								
К- 10	-1,1	-1,8	-0,5	0,9	0,2	0,7	1,5	1,8
К- 5	1,1	-3,3	-1,6	-4,5	-0,2	-0,6	1,7	2,6
К- 1	-0,1	-0,3	-0,1	-0,3	-0,3	-0,9	0,4	0,5
К- 0,5	-0,9	-1,4	-0,1	-0,3	-0,3	-0,7	1,0	1,4
<u>П оранжевим</u>								
К- 5	1,2	1,5	1,8	2,2	2,4	4,2	3,3	4,3
К- 1	-0,5	-2,4	-2,3	-5,5	2,6	4,6	3,5	7,6
К- 0,5	-1,0	-2,1	-3,6	-5,2	2,8	4,1	4,6	6,3

* Д – барвник дисперкол.

** П – барвник пігмакол.

Щодо нормативного забезпечення, то в ДСТУ 4239:2003 «Матеріали та вироби текстильні і шкіряні побутового призначення. Основні гігієнічні вимоги» вперше наведено еколого-гігієнічні вимоги до текстильних матеріалів для виробництва одягу і виробів інтер'єрного призначення, включаючи матеріали і вироби для оздоблення вікон і дверей. Цей стандарт доцільно доповнити деякими екологічними вимогами, які містяться в міжнародному екологічному стандарті «Екотекстиль-100» [9]. Це стосується передусім таких показників, як стійкість забарвлень до дії: світла, мокрих оброблень, сухого і мокрого тертя, окремих груп мікроорганізмів (целюлозо- та керетиноруїнуючих, патогенних тощо), а також

вогнестійкість, брудовідштовхувальність і водостійкість.

Окрім названих джерел, цінну товарну інформацію можна отримати в результаті аналізу монографічних, навчальних і періодичних видань, в яких розглядаються ці питання, зокрема досліджень авторів [8–13].

У табл. 1–2 і на рис. 1–2 наведені результати досліджень авторів, безпосередньо пов'язаних з пошуком шляхів оптимізації асортименту і властивостей, а також оцінюванням рівня якості та екологічної безпечності текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей [1, 10–14].

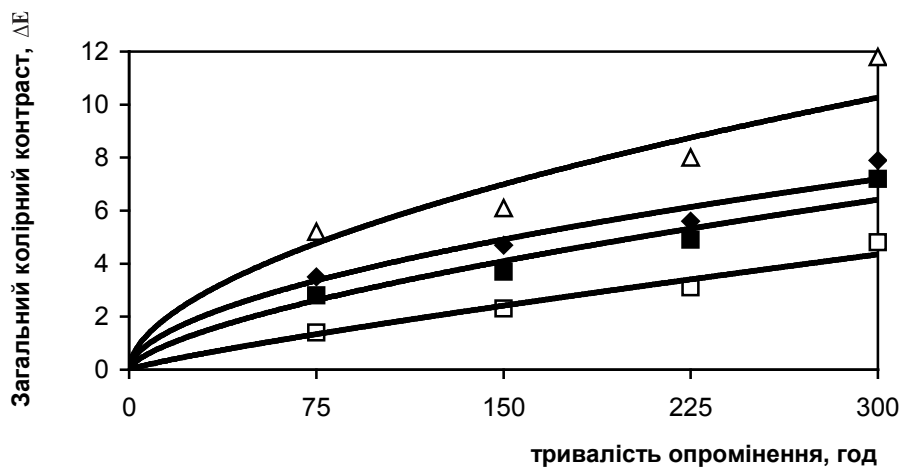
Як свідчать дані табл. 1, світлостійкість забарвлень досліджуваних фіранкових тканин

Таблиця 2

Вплив виду протравлювача і тривалості сонячного опромінення на світлостійкість забарвлення і субстрату тканин для оздоблення вікон і дверей, пофарбованих екстрактом оплоднів грецького горіха

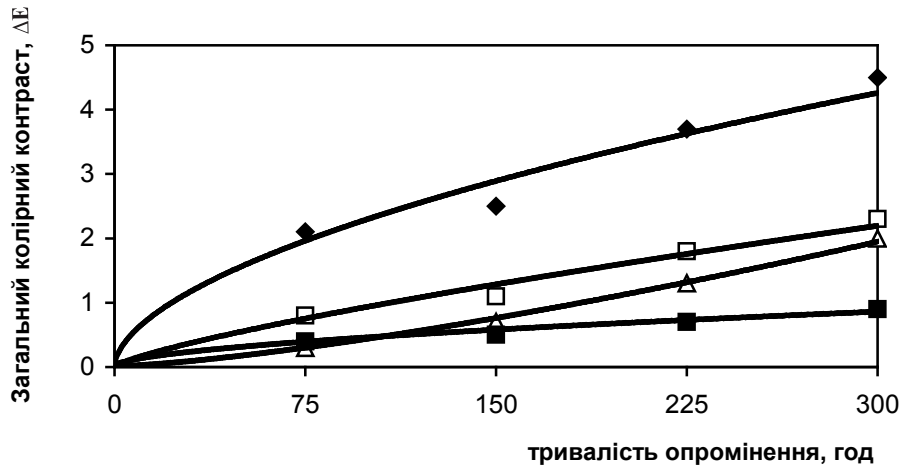
Волокнистий склад і спосіб оброблення тканини	Колір і відтінок забарвлення	*Код забарвлення за атласом	Загальний колірний контраст (од. ΔE) після опромінення, год.:		Зниження розрахункового розривального навантаження після 300 год. нсоляції, %
			150	300	
1. Бавовняна тканина, пофарбована без протравлювання	Темно-бежевий з червоним відтінком	080208	14.3	24.4	15.0
Те ж саме, з одночасним протравлюванням $KAl(SO_4)_2$	Те ж саме	080208	12.1	20.3	11.6
Те ж саме, $K_2Cr_2O_7$	Темно-бежевий з рожевим відтінком	090209	19.7	29.8	4.7
Те ж саме, $FeSO_4$	Те ж саме	090209	15.8	26.7	17.1
2. Віскозна тканина, пофарбована без протравлювання	Темно-коричневий	080309	5.4	10.5	3.5
Те ж саме, з одночасним протравлюванням $KAl(SO_4)_2$	" – "	080309	3.7	7.2	10.3
Те ж саме, $K_2Cr_2O_7$	" – "	080309	3.7	7.2	10.3
Те ж саме, $FeSO_4$	Темно-коричневий з оранжевим відтінком	080309	2.3	4.8	12.5
3. Ацетатна тканина, пофарбована без протравлювання	Темно-оливковий	030309	28.6	39.4	20.2
Те ж саме, з одночасним протравлюванням $KAl(SO_4)_2$	" – "	03021,	38.0	48.3	25.0
Те ж саме, $K_2Cr_2O_7$	" – "	040309	21.4	33.9	25.6
Те ж саме, $FeSO_4$	" – "	030210	20.3	32.3	53.5
4. Капронова тканина, пофарбована без протравлювання	Чорний	020110	0.7	2.0	55.2
Те ж саме, з одночасним протравлюванням $KAl(SO_4)_2$	" – "	020110	0.5	0.9	63.2
Те ж саме, $K_2Cr_2O_7$	" – "	020110	2.5	4.5	57.8
Те ж саме, $FeSO_4$	" – "	020110	1.1	2.3	67.1

* У позначенні кольорів забарвлень шестизначними кодами перші два знаки відповідають колірному тону (номеру кольору карти атласу), наступні два знаки – номери відтінку за насиченістю, останні два знаки – ступеню світлоти.

№ кривої	Умовні позначення	Вид оброблення	Рівняння	R ²
1	—△—	Віскозна тканина, пофарбована без протравлювання	$y = 0,4375x^{0,5532}$	0,86
2	—■—	Те ж, з одночасним протравлюванням $KAl(SO_4)_2$	$y = 0,1606x^{0,6464}$	0,93
3	—◆—	Те ж, $K_2Cr_2O_7$	$y = 0,3144x^{0,5486}$	0,94
4	—□—	Те ж, $FeSO_4$	$y = 0,0343x^{0,8491}$	0,97

Рис.1. Вплив виду протравлювача і тривалості сонячного опромінення на зміну світлостійкості забарвлень на віскозній тканині, пофарбованій екстрактом оплоднів грецького горіха

№ кривої	Умовні позначення	Вид оброблення	Рівняння	R ²
1	—△—	Капронова тканина, пофарбована без протравлювання	$y = 0,0008x^{1,3675}$	0,99
2	—■—	Те ж, з одночасним протравлюванням $KAl(SO_4)_2$	$y = 0,0309x^{0,5787}$	0,94
3	—◆—	Те ж, $K_2Cr_2O_7$	$y = 0,1759x^{0,5586}$	0,92
4	—□—	Те ж, $FeSO_4$	$y = 0,0264x^{0,7741}$	0,96

Рис. 2. Вплив виду протравлювача і тривалості сонячного опромінення на зміну світлостійкості забарвлень на капроновій тканині, пофарбованій екстрактом оплоднів грецького горіха

знаходиться в широкому діапазоні залежно від класу і марки обраних для фарбування цих тканин синтетичних барвників і їхньої концентрації у фарбувальній ванні, а також волокнистого складу і тривалості сонячного опромінення. Це надає можливість цілеспрямовано формувати задану світлостійкість забарвлень фіранкових тканин.

Найкращою за світлостійкістю забарвлень виявилася: поліефірно-віскозна тканина, пофарбована різними марками пігментних барвників (пігмаколів).

Досліджено також, що потенційний ресурс світлостійкості забарвлень матеріалів у 2–3 рази скоріше витрачається, ніж ресурс світлостійкості їхньої волокнистої основи. Тому основним резервом підвищення довговічності фіранкових матеріалів є суттєве підвищення світлостійкості їхніх забарвлень, що дасть змогу зблизити інтенсивність світлостійкості забарвлень і субстрату.

Установлено, що фарбування текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей різними видами рослинних барвників (дивись табл. 2) дає змогу не тільки розширити і збагатити колірну гаму забарвлень, але й суттєво підвищити світлостійкість і екологічну безпечність цих матеріалів [1, 13, 14].

Необхідно підкреслити, що використання деяких видів рослинних барвників замість синтетичних дає змогу одночасно з отриманням високоякісних забарвлень цих матеріалів досягти певного підвищення їхньої екологічної безпечності і біостійкості [15, 16].

Дані таблиць переконливо свідчать про можливість цілеспрямованого формування колірної гами і світлостійкості отриманих забарвлень на текстильних матеріалах різного волокнистого складу. При цьому доведена можливість і доцільність використання рослинних барвників для фарбування текстильних матеріалів інтер'єрного призначення.

На рисунках наведена залежність світлостійкості забарвлень, отриманих на віскозній і капроновій фіранкових тканинах, від виду протравлювача і тривалості сонячного опромінення цих тканин. Запропоновано математичні моделі, які описують кінетику фотодеструкції названих забарвлень.

Висновки

Сформульовані й обґрунтовані основні вимоги до інформаційного забезпечення вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю.

Наведено результати товарознавчих і маркетингових досліджень асортименту, властивостей окремого сегменту ринку текстильних матеріалів і виробів для оздоблення вікон і дверей, які можуть

бути використані для товарознавчої характеристики групового, видового і внутрішньовидового асортименту цих матеріалів, а також створення необхідного банку даних про їхні властивості, рівень якості та екологічної безпечності. Ці дані можуть бути також використані для реклами асортименту, якості і конкурентоспроможності названих матеріалів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Семак Б. Б. Наукові засади формування ринку рослинної текстильної сировини та його окремих сегментів в Україні: Монографія / Б. Б. Семак. – Львів: вид-во Львівської комерційної академії, 2007. – 512 с.
2. Семак Б. Б. Роль товарної інформації і реклами у формуванні ринку еколого-безпечного текстилю / Б. Б. Семак // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. Випуск 29. – Львів: видавництво ЛКА, 2009. – С. 72–79.
3. Интерьерные ткани: рынок и тенденции // Текстильная промышленность. – 2004. – №5. – С. 38–45.
4. Ильичева Е. Рынок текстиля для дома глазами итальянцев / Е. Ильичева // Текстильная промышленность. – 2004. – №5. – С. 90–95.
5. Рынок домашнего текстиля: потребитель выбирает лучшее // Текстильная промышленность. – 2004. – №12. – С. 20–23.
6. Фомченкова Л. И. Домашний текстиль на отечественном рынке / Л. И. Фомченкова // Текстильная промышленность. – 2008. – №3. – С. 46–51.
7. Молодцова Н. Декоративный домашний текстиль / Н. Молодцова // Текстильная промышленность. – 2008. – №6. – С. 22–24.
8. Легка промисловість – 2008 рік // Легка промисловість, 2008, №4. – С. 3–7.
9. Галик І. С. Екологічна безпека та біостійкість текстильних матеріалів / Галик І. С., Концевич О. Б., Семак Б. Д. – Львів.: вид-во ЛКА, 2006. – 232 с.
10. Пушкар Г. О. Шляхи світлостабілізації фіранкових текстильних матеріалів з метою підвищення їх екологічної безпеки / Г. О. Пушкар, Б. Д. Семак: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Товарознавство і торговельне підприємництво: фахова професіоналізація, дослідження, інновації»], (Київ, 15 – 16 квіт. 2009 р.). – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – С. 267–269.
11. Пушкар Г. О. Оцінка світлостійкості фіраночних гардинних основ'язаних поліефірних полотен / Г. О. Пушкар // Вісник Хмельницького національного університету. – 2006. – №6. – С. 263–268.
12. Пушкар Г. О. Шляхи підвищення світлостійкості фіраночних текстильних матеріалів / Г. О. Пушкар // Вісник Київського національного університету технології і дизайну. – 2006. – №4 (30). – С. 71–78.
13. Семак З. М. Фарбування текстильних матеріалів рослинними барвниками: навч. посіб. / З. М. Семак, Б. Б. Семак. – Львів: Світ, 2005. – 368 с.
14. Семак Б. Б. Оцінка ролі протравлювачів у формуванні якості забарвлень тканин рослинними барвниками / Б. Б. Семак, З. М. Семак // Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины. – 2005. – № 1(10). – С. 250–256.
15. Добровольська А. В. Застосування природного барвника для одночасного надання текстильним матеріалам забарвлень та антимікробних властивостей / А. В. Добровольська, Г. К. Палій, В. А. Назарчук // Легка промисловість, 2008, – №4. – С. 46–47.
16. Семак Б. Б. Оцінка ролі екологічної безпеки текстильних матеріалів / Б. Б. Семак // Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины. – 2006. – № 2. – С. 44–47.